

FARAGÓ FASZOBRÁSZ

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

FAFARAGÓ FASZOBRA SZ

Feladatok és tevékenységek

A fa könnyen elérhető, puha, meleg tapintású, rugalmas, jól megmunkálható anyag. A faanyag megmunkálása ősidők óta ismert az emberiség előtt. Eleinte a faanyagot tüzelésre, vízben való úsztatás révén közlekedésre és védelmi célokra használta. De korán rájött az ember arra is, hogy a faanyag különböző eszközökkel megmunkálható és belőle sok hasznos tárgy készíthető. A bronzkorban készült az első fűrész és a fa fűrészelve után fejlődtek csak ki a többi megmunkálási formák. A fafaragás azt jelenti, hogy valamilyen eszközzel a fa rostjait szétválasztják. A fafaragást fejszével, bárdal, késfélével, különböző kézi és gépi eszközökkel végzik. A fafaragás elterjedt, régi mesterség, a faszobrászat ennek művészi fokon művelt, magasabb szintű változata. A faanyag iránti vonzódás, a fafarigcsálás, famegmunkálás szeretete rendszerint már a korai gyermekévek alatt megmutatkozik. Az ilyen érdeklődésű gyerek szívesen félrehúzódik faágakkal, fadarabokkal, késekkel, különböző eszközökkel felszerelve, és elszántan, kitartóan dolgozik, míg meg nem valósítja elképzelését. Az östehetség tehát a maga örömeire kezdi a mesterséget. Ahhoz, hogy érett mesterré, művésszé váljon, tanulnia kell. Teheti ezt önállóan, tapasztalati, kísérleti úton, míg megismeri a különböző fafajok tulajdonságait megmunkálhatóság szempontjából, és elsajátítja a fa megmunkálására szolgáló sokféle eszköz célszerű használatát. Ellesheti a fafaragás, faszobrászat munkaműveleteit, szakmai fogásait idősebb, nagy tapasztalattal rendelkező mestertől is.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

A fafaragó, faszobrász berendezési tárgyakat, használati eszközöket, dísz tárgyakat készít, fából. Ezek a berendezési tárgyak, eszközök, dísz tárgyak lehetnek egészen nagyok és kicsik is (pl. templomkapu, székely-kapu, szószek, pad, kerti bútor, síremlék, kopjafa, szobor, kisplasztika, különböző edények). A fafaragó, faszobrász dolgozhat megrendelésre vagy önmaga számára is megvalósíthatja álmait, elképzeléseit. Ha megrendelés alapján készít valamit, figyelembe kell vennie a megrendelő igényeit, de ilyenkor is él művészi alkotószabadságával. A fafaragás hosszú, speciális folyamat. Első lépés az ötlet

megszületése, a tervezés. Fontos, hogy legyen mondanivalója a világ felé, amit megszeretne osztani másokkal. A fafaragó ilyenkor rajzolgat, vázlatokat, tervrajzokat készít. Ezek a rajzok rendszerint több fázison mennek át, míg eléri végső formájukat. A következő lépés a faanyag kiválasztása. A fa élete az erdőben kezdődik. Hosszú évek alatt éri a kitermelés, felhasználhatóság állapotába. A fafaragónak ismernie kell a különböző fafajokat és ezek tulajdonságait. Tudnia kell, hogy éppen hová és milyen céllal készül faragni valamit. A fa faraghatósága legfőképpen a fa fajtájától, a nedvességtartalmától és a faragás irányától függ. Az egyenletes, laza szövet, a nedves állapot kedvező, míg a szárazság, a fagyott állapot, az egyenlőtlen szövet, a keménység kedvezőtlen fafaragáskor. A víztartalom emelkedése főleg a keményfák faraghatóságát könnyíti meg. Általában jól faraghatók nedves állapotban a fenyők, a bükk, a kőris, a tölgy, az éger; kevésbé faragható a cser, gyertyán, szil, akác, továbbá a lágy fajok, amelyek nedves állapotban szívósabbak. Az adott célnak megfelelő faanyag kiválasztása nagy szakértelmet, türelmet igényel.

A fafaragó gyakran a kertben, erdőben talált haszontalannak tűnő ág- vagy gyökérdarabban látja meg a lehetőséget egy-egy új művészi tárgy elkészítéséhez.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

A megmunkálandó faanyagot a terveknek megfelelően faragja, fűrészeli, vési, csiszolja, esetenként pácolja és lakkozza. Az elkészítendő tárgy méretétől és bonyolultságától függően a folyamat hosszabb-rövidebb időt igényel. A munkavégzés során kézi és gépi eszközöket használ. Ezek lehetnek különböző bárdok, fejszék, fűrészek, kalapácsok, kések, vésők, csiszolóeszközök. Munka közben gyakran magasított széken ül. A felhasznált anyagok között legjelentősebb maga a megmunkálandó faanyag, amit viasszal, páccal, lakkal kezelhet.

Hol végzi a munkáját?

Ha megvan az ideális faanyag, megkezdődhet maga a fafaragás. A munka számára ideális környezet egy fényes, világos műhely vagy műterem. Jó idő esetén a kert is megfelelő színhely. A fafaragó, faszobrász önálló műhelyben, műteremben dolgozik, munkaideje

kötetlen. Huzamos időn keresztül pihenés nélkül dolgozik, hajtja az alkotás láza, az elérendő cél.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?

Maga a fafaragás, faszobrászat folyamata elmélyülést igénylő, egyedül végzett tevékenység, de kapcsolatban kell állni a megrendelőkkel, a szakma képviselőivel, kiállításszervezőkkel, az anyagbeszerző helyek alkalmazottjaival.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

A munka **szellemi jellege** az ötlet megszületésénél, a tervek elkészítésénél, az új információk összegyűjtésénél, valamint a folyamatosan összpontosított figyelemnél jelentkezik. Szellemileg megterhelő, míg a művész eljut az alapötlettől a kivitelezhetőség megtervezéséig. Nem nélkülözhető a szakirodalom naprakész ismerete, az újfajta igények, stílusok megismerése. Ha munka közben lankad a figyelem, könnyen letörhet, levésheet a fafaragó a megmunkálandó faanyagról egy-egy darabot, ezzel akár tönkre is teheti az alkotást meg sebesítheti magát.

Szellemi igénybevételt jelent az is, amíg a művész megtanulja reklámozni, ismertté tenni önmagát, hiszen munkája sikeressége, anyagi, erkölcsi elismertsége ettől is függ. Ennek érdekében jó, ha bemutatókat, kiállításokat szervez, de nem árt, ha rádióban, televízióban, újságokban, interneten is hírt ad magáról.

A munka **fizikai jellege** már a faanyag kiválasztásakor, helyszínre szállításakor megmutatkozik. Napokba is telhet, amíg egy kiválasztott fadarabot előkészít, a helyszínre szállít, faraghatóvá tesz.

A fafaragás fizikailag megterhelő, **nehéz munka**, a karok, kezek állandó igénybevételét követeli.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

A pszichés terhelés következtében a kimerültség mellett fizikai jellemzők is jelentkehetnek, például a kezek zsibbadása mindennapos kellemetlenség, hosszútávon pedig a hátfájás, ízületi bántalmak jellemzők. Az eszközök használata miatt a kezek sérülése, a balesetveszély is fennáll.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A fontosabb szempontok közül néhányat kiemelünk tájékoztató jelleggel:

- fokozott figyelem,
- jó látás,
- ép színlátás,
- teljes látótér és/vagy térlátás,
- jó tapintás,
- karok, kezek, ujjak használata,
- jó légzőszervek

Kockázati tényezők a szakma gyakorlása során:

- allergia felmerülésének lehetősége,
- veszélyes anyagok használata.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?

Nehézséget okozhat, ha valaki kizárólag a fafaragásból szeretne megélni. Nem nyújt előre megtervezhető, biztos anyagi bevételt, különösen kezdő, még kevésbé ismert fafaragó, faszobrász számára.

Bár anyagilag kedvező lehet, mégis lélekölő, ha sorozatgyártás jelleggel, ugyanabból a mintadarabból megrendelésre egyszerre sokat kell elkészíteni.

Mint minden alkotóművész esetében, a fafaragó, faszobrász életébe is beköszönhet az alkotói válság, amikor úgy érzi, kifogyott a mondanivalóból. Ez az állapot rendszerint átmeneti jellegű, más irányú tevékenységgel, teljes kikapcsolódással, új élmények gyűjtésével lehet mihamarabb túljutni rajta.

A fafaragás, faszobrászat elsősorban alkotó fantáziát, ötletességet, jó rajzkészséget, kézügyességet igényel. Szükség van jó látásra, térbeli látásra és színlátásra. A fafaragó legfontosabb munkaeszköze a keze és az ujjai. Ezekre nagyon kell vigyáznia. Egy kéztörés hónapokra is meggátolhatja a munkáját.

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

Az általános képzésben a rajz, a művészettörténet, különösen a népművészet ismereteinek elsajátítása fontos. A művészi érzék nem tantárgyhoz kötött, így a gyakorlati teljesítmény megítélése adja a szakma elsajátításának alapját.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

A munka a megterhelés mellett igazi örömet, önkifejezési lehetőséget nyújtó tevékenység. A fafaragó, faszobrász az alkotás örömeért dolgozik. Keze alatt élővé válik az élettelen fadarab, munkája eredménye azonnal látható.

Nélkülözhetetlen a fának, mint anyagnak a szeretete, valamint a fa tulajdonságainak, megmunkálhatóságának ismerete. A fával dolgozó ember számára vonzó a faanyag tapintása, a faforgács illata. Vonzódnia kell a testi munkához, az eszközök használatához.

Fafaragó, faszobrász abból lehet, aki kellő elhivatottsággal, kitartással, türelemmel rendelkezik, aki számára fontos, hogy ötleteit megvalósítsa és ezeket mások számára megmutassa. Szükség van a kreativitásra és a megújulási képességre is, hiszen nemcsak önmaga, hanem mások számára is alkot.

Szakképzés

A faműves **képzés célja** olyan szakemberek képzése, akik univerzális faragó tudásuk mellett értenek minden olyan fa, csont, szaru és dísztök anyagú tárgy elkészítéséhez, javításához és restaurálásához, amely része népművészetünknek, népi tárgykultúránknak. Feladatuk olyan termékeket, alkotásokat készíteni, amelyek hagyományhordozók, mégis jól beilleszkednek életterünkbe. Részt vesznek népművészetünk tárgyi világának, forma- és díszítménykincsének átmentésében a jövő számára.

Előképzettség

A szakmai képzés feltétele a 10. osztály elvégzése és a pályaalakalmasság. Érettségivel, szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkezők is részt vehetnek a nappali oktatásban 23 éves korig.

Képzési idő

Az alapképzés faipari és faműves témakörökben folyik és kötelező nyári gyakorlattal egészül ki. A képzési idő: 2 év.

A szakképzés elméleti és gyakorlati tárgyai

Anyagismeret, Szakismeret, Gépészeti ismeretek, Szakrajz-szerkezettan, népművészet-néprajz, Gazdasági (vállalkozási) ismeretek.

Kötelező közismereti tantárgyak: művészettörténet, Rajz, Számítástechnika, Testnevelés.

Az elméleti órák és a szakmai gyakorlat óráinak aránya általában 30 – 70 %.

A szakképesítés vizsgakövetelménye

A szakmunkásvizsga (szakképesítő vizsga) a két év tanulási időszak után következhet, amennyiben az oktató a tanulót arra érdemesnek tartja. Ennek reális megítélésében segítséget nyújt az addig teljesített szintfeladatok érdemjegye és a tapasztalt szakmai hozzáállás.

A második év vége felé a tanulók egyéni tervezés vagy oktatói utasítás alapján, több hetes munkával úgynevezett vizsga-remeket készítenek. A vizsgamunkához csatolni kell a rajzos szakmai dokumentációt is.

Az írásbeli vizsgát (vagy a szakdokumentáció értékelését) követően szakmai gyakorlati vizsgafeladatot kap a jelölt. Miután a vizsgáztató bizottság értékeli a gyakorlati feladatot és a vizsga-remeket, következik a szóbeli vizsga: szakismeret, gépismeret, munkavédelem, anyagismeret, néprajz-népművészet tárgyakból.

Továbbképzési, szakmai lehetőségek

A középiskola elvégzése után lehetőség van egyetemi szintű faszobrász képzésen való részvételre.

Kapcsolódó foglalkozások

Egyéb kézműves szakmák, egyéb faipari szakmák.

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

Faesztergályos,

Restaurátor,

Faműves,

Faorsó-készítő,

Intarziakészítő,

Fagomb-eszterályos.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III, és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A fafaragó faszobrász foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal
Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban.
A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.